

Koeien die vijf lactaties meegaan in plaats van drie geven 20% meer inkomen en dat zelfs onafhankelijk van de productie.

Langere levensduur is werk van lange adem

De levensduur van melkvee verlengen is economisch rendabel, maar een werk van lange adem. Dat mag evenwel geen excuus zijn om er niet verder mee aan de slag te gaan, wel integendeel.

Ivan De Clercq

Willem van Laarhoven, onderzoeker en adviseur bij Valacon, gaf op de Trefdag Melkvee 'Over koetjes en kalfjes' een uiteenzetting over langleeftbaarheid. Hij begeleidt het Nederlands pilootproject 'Geef ze de vijf' waarbij 30 gemotiveerde melkveehouders streven naar een levensduur van vijf lactaties, gepaard met betere economische

resultaten. Zelfs bij die groep van gemotiveerde melkveehouders ging de gemiddelde leeftijd maar met een maand per jaar vooruit. Het is dus een werk van lange adem.

Kies laatrijtheid

In de loop der tijden is de melkveehouderij veel belang gaan hechten aan hogere producties en vroegrijpheid.

Koeien die als vaars veel melk geven krijgen goede punten. Toch mag de slinger niet doorslaan, vindt van Laarhoven. "Vroegrijpheid is negatief gecorreleerd met levensduur. Als koeien te vroeg te veel melk geven, slijten ze sneller, gaan ze vlugger weg en daalt dus de levensproductie." Een gemiddelde afskalfleeftijd van minder dan 23 maanden dreigt op dat vlak contraproductief te werken. Honderdtonners – koeien die in hun leven 100.000 kilo melk geven – zijn uiteraard voorbeelden van koeien die langer leven. Zij combineren laatrijtheid met een goede productie. "Productie en langleeftbaarheid sluiten

elkaar dus niet uit”, stelde Willem van Laarhoven. Opvallend blijkt uit de statistieken dat driekwart van de Vlaamse honderdtonners dochter van een vaars blijkt te zijn. Topproductie bij hoogproductieve koeien blijkt dus wat in concurrentie te komen met de ontwikkeling van het embryo.”

Levensduur én koezorg

Onderzoek wijst uit dat koeien die vijf lactaties meegaan in plaats van drie 20% meer inkomen geven en dat zelfs onafhankelijk van de productie. Koeien die ouder worden hebben bewezen dat ze in goede gezondheid verkeren. Slechts een deel van het voeder wordt gebruikt voor melkproductie. Het grootste deel van de opgenomen energie gaat naar weerstandsopbouw en het voorkomen en herstellen van ziektes. Koeien die dus niet te lijden hebben onder bijvoorbeeld (slepende) melkziekte, mastitis of klauwaandoeningen hebben meer energie over voor melkproductie. Een hogere levensproductie en langere levensduur kunnen dus niet los gezien worden van een optimale koezorg.

Opfok is altijd duur

Los van de gezondheidsproblemen die langleefbare koeien hebben weten te vermijden, is het logisch dat de opfokkosten toegewezen per 100 kg melk dalen naarmate een koe ouder wordt. Een koe wordt maar economisch rendabel in de loop van de tweede lactatie. Weinig boeren weten wat een gemiddeld iets langere levensduur onderaan de lijn concreet opbrengt. Weinig boeren wagen zich evenmin aan het uitrekenen wat de opfok van jongvee kost. “In heel gunstige omstandigheden, zonder arbeid gerekend, kost de opfok van een kalf tot melkkoe je 1250 euro. Eerlijker is het om een kostprijs van 1500 euro te rekenen en in Frankrijk rekenen ze vaak met een totale kostprijs van 1800 euro. Kalveren opfokken moet je dus zo min mogelijk willen

Willem van Laarhoven:

“Het argument dat je door een koe niet te vervangen genetische vooruitgang mist is fout.”

doen”, aldus van Laarhoven. Sommige boeren laten het aantal vaarsen dat figuurlijk staat te drummen aan de poorten van de melkstal meewegen in het al dan niet aanhouden van een oudere koe. Gezien de hoge opfokkosten is het eigenlijk beter om andersom te redeneren: bepaal welke levensduur realistisch en haalbaar is, en stem daar dan de hoeveelheid jongvee op af. Voor een bedrijf met 100 koeien heeft iemand die koeien heeft die vijf lactaties meegaan 40 stuks jongvee nodig; tegenover 75 voor iemand die koeien heeft die drie lactaties meegaan. Vermenigvuldigd dat verschil met een opfokkosten van zo’n 1800 euro per dier ... en de rekening is snel gemaakt. Ook op het vlak van milieu (mest en methaan) zijn de verschillen aanzienlijk, reden waarom langleefbaarheid ook opgenomen is in het Convenant Enterische Emissies als emissiereducerende maatregel.

Genetische vooruitgang missen geen argument

Uiteraard kan het langer aanhouden van koeien slechts succesvol zijn als aan de randvoorwaarden voldaan wordt. Maar als basisregel stelt van

Laarhoven om een koe pas af te voeren als je zeker weet dat ze de volgende lactatie niet meer overleeft. Een oudere koe geeft bijna altijd meer dan een vaars. Het argument dat je door een koe niet te vervangen genetische potentie/voortgang mist, vindt van Laarhoven een fout argument. De puur genetische voortgang in productie bedraagt immers maar 85 kg melk per lactatie. Dat geeft op vijf lactaties nog geen 450 liter. Terwijl een volwassen koe aanhouden in één lactatie makkelijk 15 tot 25% meer melk oplevert ten opzichte van een vaars. Op langleefbaarheid kan je fokken, maar aangezien de erfelijkheidsgraad eerder laag is, valt er veel meer te winnen in het management. Dan gaat het over voeding en verzorging, jongveeopfok, gezondheidszorg, stalrichting, stalklimaat en bezetting, lig- en loopcomfort, beweiding ...

Stap voor stap met een biertje

Willem van Laarhoven benadrukte in het management rond de langleefbare koe aspecten zoals overgangen in rantsoen en huisvesting bij jongvee, en een scherp bewaakte transitieperiode. “De transitieperiode bepaalt 70% van de afvoer. Als het al misgaat bij het droogzetten heb je daar de hele lactatie last van”, weet van Laarhoven. Passend inspelen op de wisselende energiebehoefte doorheen de transitieperiode is daarbij cruciaal. Fokkerij is voor langleefbaarheid slechts een sluitstuk, dat bovendien consequent aangehouden moet worden om een verschil te maken. Meer nadruk in de fokkerij op gehalten in plaats van productie, uierkwaliteit, gezondheid van klauwen en benen, vruchtbaarheid ... helpen de weg effenen. Maar het rijden zelf moet door de boer gebeuren. “Doe alles stap voor stap, en stel realistische doelen. Kies wat past op jouw bedrijf. Overleg, maar beslis zelf. En elke maand gewonnen levensduur is zeker een biertje waard”, besloot hij. ■